

Raport nr 9/2009

dotyczący najważniejszych doniesień z zakresu HIV/AIDS, które ukazały się w prasie we wrześniu 2009 roku.

WPROWADZENIE

We wrześniu w 36 tytułach gazet i czasopism ukazało się 55 publikacji związanych z problematyką HIV/AIDS. Najwięcej z nich (33) dotyczyło sukcesu, jaki naukowcy z Tajlandii i USA odnieśli w badaniach klinicznych nad nową szczepionką przeciw HIV. Ekspertcy uważają, że jest to przełom w tej dziedzinie, po raz pierwszy bowiem wynaleziona szczepionka okazała się w 30 proc. skuteczna. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że ten sam artykuł znalazł się w lokalnych wydaniach jednego dziennika, np. dziennik Polska czy Gazeta Wyborcza.

Drugim ważnym tematem aspektów medycznych jest odkrycie nowych przeciwciał antyHIV, blokujących wnikanie wirusa do atakowanych komórek. Wiele miejsca poświęcono także kontrowersyjnej kampanii w Niemczech, przeciw której protestuje dużo organizacji działających na polu walki z AIDS. Reszta publikacji dotyczy pojedynczych zdarzeń i ciekawostek dotyczących omawianej problematyki.

Tabela 1.

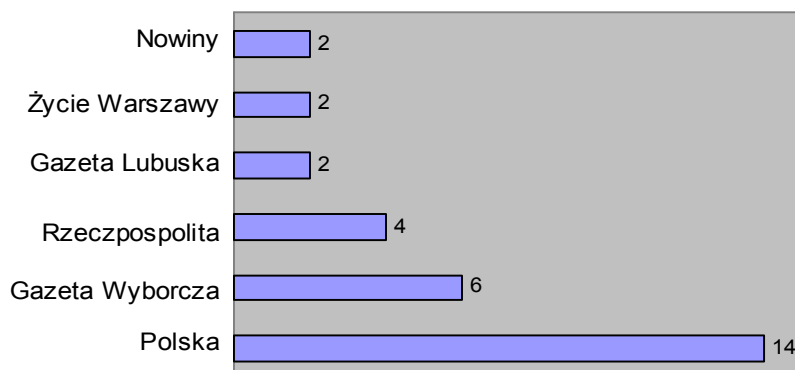
Tytuły gazet i czasopism publikujących więcej niż jedną informację na temat HIV/AIDS we wrześniu 2009 roku

Miejsce	Tytuł	Liczba publikacji
1.	Polska*	14
2.	Gazeta Wyborcza*	6
3.	Rzeczpospolita	4
4.	Gazeta Lubuska	2
5.	Życie Warszawy	2
6.	Nowiny	2

*zestawienie obejmuje lokalne wydania Gazety Wyborczej i dziennika Polska

Tabela 1.

Tytuły gazet i czasopism publikujących więcej niż jedną informację na temat HIV/AIDS we wrześniu 2009 roku

EPIDEMIOLOGIA

W Rosji coraz więcej zakażonych

Martin McKee, specjalista od rosyjskiej służby zdrowia w Londyńskiej Szkole Higieny i Chorób Tropikalnych, zauważa fatalną kondycję tego kraju, szczególnie zaś ogromny wzrost spożycia alkoholu i papierosów. Na stan tej kondycji mają wpływ epidemie gruźlicy oraz AIDS. Od 2001 roku liczba zakażonych HIV w tym kraju podwoiła się.

Szefowa międzynarodowej organizacji „ALERT”, która wspiera działania mające ograniczyć zasięg tej choroby twierdzi, że Rosja pretendująca do roli mocarstwa ma problem choćby z jednorazowymi strzykawkami. Dlatego AIDS wśród narkomanów szerzy się błyskawicznie. Niewielkie wysiłki prewencyjne by ograniczyć skalę zakażeń HIV nie przynoszą rezultatów. Według ekspertów nawet gdyby politycy rosyjscy chcieli, nie mają szans, by poprawić stan tamtejszej służby zdrowia. A to dlatego, że w państwowej kasie nie ma pieniędzy. Na jednego obywatela w skali roku wydaje się na opiekę medyczną około 600 dolarów, – kilkanaście razy mniej niż na Zachodzie.

ASPEKTY MEDYCZNE

Przełomowe badania nad szczepionką

Nikt nie ma wątpliwości, że to naukowy przełom w badaniach nad szczepionką przeciw HIV. Przeprowadzone w Tajlandii badania na grupie 16 tys. osób pokazują, że nowa

szczepionka o nazwie RV144 zmniejsza groźbę zakażenia wirusem o 31 proc. Rezultaty badań przedstawiono na specjalnej konferencji w Bangkoku.

Testy prowadziło Ministerstwo Zdrowia Tajlandii i amerykańskie wojsko. Specjaliści zajmujący się walką z AIDS twierdzą, że choć poziom skuteczności nie jest wysoki, sam fakt działania preparatu to prawdziwa rewolucja. Nowa szczepionka jest połączeniem dwóch starszych preparatów: ALVAC opracowanego przez francuski Sanofi Pasteur i AIDSVAX firmy Vax Gen. Pierwszy (ALVC) korzysta z genetycznie modyfikowanego wirusa ospy ptasiej wyposażonego w trzy geny charakterystyczne dla HIV. Drugi preparat (AIDSVAX) uczy organizm rozpoznawać białko na powierzchni wirusa (gp120), które z kolei umożliwia mu przyklejanie się do atakowanych komórek. Żadna z dwóch szczepionek składających się na nowy preparat nie działa samodzielnie. Dlatego też dobre rezultaty testów są taką niespodzianką. Doktor Richard Horton z medycznego pisma „Lancet” komentując to wydarzenie powiedział, „że liczby nie robią aż takiego wrażenia, ale to pierwsza dobra wiadomość od przeszło dekady”.

W badaniach wzięli udział zdrowi mężczyźni i kobiety w wieku 18-30 lat. Połowę zaszczepiono, w drugiej grupie podawano placebo. Najpierw każda z zaszczepionych osób otrzymywała 4 dawki ALVC-u, a potem jako wspomagacz 2 dawki AIDSVAX-u. Pierwsza miała sprawić, że we krwi pojawią się przeciwciała chroniące komórki przed atakiem HIV. Druga – wspomóc białe krwinki tak, by te jeszcze skuteczniej niszczyły groźnego mikroba. Badani zostali wcześniej poinformowani o sposobach zabezpieczenia się przed HIV. Testy w kierunku HIV przeprowadzano regularnie co sześć miesięcy przez trzy lata. W grupie placebo zanotowano 74 infekcje, a w grupie, której podano szczepionkę, 51. Szczegóły badań, kosztujących 105 mln dolarów, zostaną oficjalnie podane na konferencji w Paryżu.

Dodać należy, że nie wszystko jest jeszcze dla naukowców jasne. Na przykład nie wiadomo, dlaczego u osób, które mimo podania szczepionki i tak się zakażyły HIV, wykryto dużą ilość wirusa we krwi (teoretycznie powinni mieć go mniej niż ci niezaszczepieni). Dr Jerome Kim, który kierował projektem z ramienia armii USA, tłumaczył, że nie wiadomo, czy szczepionka ta będzie działać na inne typy wirusa HIV. Była ona testowana w Tajlandii i została przygotowana specjalnie dla szczepów, które są tam obecne. Działa na podtypy z Azji Południowo-Wschodniej oraz Europy i USA, ale nie wiadomo, jak zareagują na nią mieszkańcy Afryki, gdzie żyje najwięcej zakażonych. Trudno też ocenić, jaka dawka szczepionki jest najlepsza, jak długo też trwa ochrona.

Wszyscy są zgodni, że nowa szczepionka daje duże nadzieje na przyszłość, ale nie oznacza wcale, że HIV został pokonany. To dopiero początek, przed naukowcami wciąż jeszcze dużo do zrobienia¹.

Odkryto słaby punkt wirusa

Naukowcom z USA udało się odkryć pierwsze od 20 lat nowe przeciwciała, które blokują wnikanie wirusów do atakowanych komórek człowieka – podaje „Science”. Odkrycie to umożliwi opracowanie szczepionki przeciw szybko zmieniającemu się HIV. Jego autorami są amerykańscy naukowcy z IAVI (International AIDS Vaccine Initiative), organizacji wspierającej pracę nad szczepionką AIDS, oraz Scripps Research Institute i dwóch firm –Theraclone Sciences Monogram Biosciences.

Nowe przeciwciała to cząsteczki o nazwach PG9 i PG16. Przyklejają się do fragmentu wirusa, który pozostaje praktycznie niezmienny, ale jest niezbędny, aby HIV mógł wnikać do atakowanych limfocytów. Odkryte cząsteczki to tzw. przeciwciała neutralizujące, blokujące proces przenikania do komórek. Rozpoznają one wiele różnych podtypów HIV. Tego rodzaju przeciwciała wytwarza tylko niewielka grupa osób seropozytywnych. Aby je znaleźć, naukowcy musieli dokładnie przebadać próbki krwi pobrane od ponad 1,8 tys. ochotników. Narzędzi do takiej analizy dostarczyły prywatne firmy.

Według ekspertów to właśnie zmienność HIV jest najważniejszą przyczyną, z powodu której nie można stworzyć skutecznej szczepionki. W różnych rejonach świata obecnych jest wiele nieznacznie różniących się podtypów HIV. Wirus mutuje się nawet po zainfekowaniu człowieka. W ciele jednej osoby chorej na AIDS jest więcej mutacji HIV, niż na całej ziemi podtypów grypy sezonowej – twierdzą naukowcy.

Dlatego – według nich – tak trudne jest znalezienie jednej, niezmiennej części wirusa, którą można wykorzystać jako cel dla szczepionki.

Następnym problemem jest brak znanych przypadków, w których organizm człowieka sam zwalczył wirusy HIV. Niewiadomo więc – tłumaczą badacze – jaki mechanizm trzeba uruchomić, aby walczyć z infekcją. Poza tym HIV atakuje komórki układu odpornościowego i organizm człowieka ma bardzo mało czasu, aby uruchomić skuteczną obronę.

¹ Na podstawie: Piotr Kościelniak. *Szczepionka, w którą nikt nie wierzył*. Rzeczpospolita z dnia 25.09.2009 r., Wojciech Moskal. *Szczepionka przeciw HIV wreszcie działa*. Gazeta Wyborcza z dnia 25.09.2009 r., Sam Lister. *Pierwsza skuteczna szczepionka na AIDS*. Polska z dnia 25.09.2009 r.

Profesor Dennis Burton mówi, że te nowe przeciwciała są znacznie potężniejsze niż jakiegokolwiek dotąd odkryte. Przyklejają się do zupełnie nowego miejsca na wirusie HIV, które jest łatwiej dostępne dla potencjalnych szczepionek.

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

Kontrowersyjna kampania w Niemczech

W Niemczech ruszyła kontrowersyjna kampania społeczna, przestrzegająca przed AIDS. W telewizyjnym klipie bardzo sugestywnie nakręcona scena miłosna kończy się ujawnieniem twarzy kochanka, która okazuje się twarzą Hitlera. Akcja społeczna na billboardach i citylightach wykorzystuje też wizerunek Józefa Stalina i Saddama Husajna. Hasło kampanii brzmi: „AIDS to masowy morderca”.

Pomysł nie podoba się wielu organizacjom zajmującym się walką z epidemią i pomagającym osobom żyjącym z HIV/AIDS. Niemiecka organizacja Deutsche AIDS Hilfe (DAH), zajmująca się wsparciem osób zakażonych, zażądała wstrzymania kampanii. Oświadczyła, że jest to jedna z najgorszych kampanii, jaką prowadzono od początku epidemii AIDS.

Przedstawiciele Krajowego Centrum ds. AIDS uważają, że ta kampania zrobi więcej złego niż dobrego. Przedstawiciele organizacji z całego świata, które krytycznie wyraziły się o reklamach obawiają się, że kampania ta przyczyni się do stygmatyzacji zakażonych. Zamiast edukować i przestrzegać, kampania demonizuje chorych i utrwała stereotypy na temat AIDS.

Autorzy spotów z agencji „Das Committee” tłumaczą: „Chcieliśmy dać wirusowi twarz. To nie mogła być ładna buzia”. Mimo protestów bawarska organizacja pozarządowa Regenbogen, która zamówiła kampanię, nie zamierza zdejmować jej z anteny i billboardów².

POMOC I WSPARCIE DLA OSÓB ŻYJĄCYCH Z HIV

Fiasko programu w Indiach

Avahan, w sanskrycie oznaczający „wezwanie do działania”, jest pomysłem najhojniejszego na świecie filantropa, Billa Gatesa. Program z budżetem 258 mln dolarów

² *AIDS jak Hitler*. Przekrój z dnia 10.09.2009 r., Bartosz Wieliński. *Hitler, Stalin i Saddam w kampanii przeciwko AIDS*. Miasto z dnia 09.09.2009 r., *Apel o rezygnację z kampanii*. Miasto z dnia 09.09.2009 r.

został ogłoszony w 2002 roku podczas pobytu Gatesa w Indiach i było to największe przedsięwzięcie fundacji Billa i Melindy Gatesów w tym kraju.

Kiedy program ten zaczął działać w 2003 roku, postawiono sobie trzy cele: powstrzymać rozprzestrzenianie się HIV w Indiach, objąć programem cały kraj i rozwinąć model działania, który następnie będzie kontynuowany przez rząd. Marzenia o działaniach na ogromną skalę sprawiły, że się przeliczono. Twórcy programu zdali sobie sprawę, że nie udało się osiągnąć żadnego z tych celów. Przyczyną porażki programu Avahan w walce z AIDS było nieumiejętne wydawanie pieniędzy na podróże, marketing, foldery, które nie trafiały do ludzi na terenach objętych programem³.

INNE

A to ciekawe?

Pewien badacz z Kazachstanu twierdzi, że potrafi wyleczyć AIDS, wstrzykując pacjentom perfumy. Ogłosił w miejscowych mediach, że stworzona przez niego terapia może zdziałać cuda. Jednak kuracja okazuje się skuteczna, pod warunkiem że użyte zostaną tylko kosztowne i luksusowe perfumy.

Eksperti z kazachskiego centrum walki z AIDS ostrzegają, że kontrowersyjna kuracja jest nielegalna i może wyrządzić pacjentom krzywdę, nawet jeśli nie chorują oni na AIDS⁴.

Spis publikacji z zakresu HIV/AIDS, które ukazały się w prasie we wrześniu 2009 roku

1. *AIDS jak Hitler*. Przekrój z dnia 10.09.2009 r.
2. *AIDS. Mamy na to szczepionkę*. Fakt z dnia 25.09.2009 r.
3. Ambroziak Anna. *Minister Kopacz sprawiła zawód*. Nasz Dziennik z dnia 10.09.2009 r.
4. *Apel o rezygnację z kampanii AIDS to masowy morderca*. Miasto z dnia 09.09.2009 r.
5. *Bezpieczna miłość*. Samo Zdrowie z dnia 01.09.2009 r.
6. Czarnewicz-Kamińska Anna. *Zdrowie ukryte w pomidorze. Żyj zdrowo i aktywnie* z dnia 01.09.2009 r.
7. Fedorowicz Małgorzata. *Zatrzymać AIDS*. Nowa Trybuna Opolska z dnia 26.09.2009 r.
8. Flock Elizabeth. *Indyjska lekcja Gatesa*. Forbes z dnia 01.09.2009 r.
9. Janiak Maciej. *Obiecująca szczepionka na HIV*. Głos Koszaliński z dnia 25.09.2009 r.
10. Janiak Maciej. *Obiecująca szczepionka na HIV*. Głos Szczeciński z dnia 25.09.2009 r.
11. Janiak Maciej. *Obiecująca szczepionka na HIV*. Głos Pomorza- Słupsk z dnia 25.09.2009 r.

³ Elizabeth Lock. *Indyjska lekcja Gatesa*. Forbes z dnia 01.09.2009 r.

⁴ *Ciekawostki*. Nowiny z dnia 29.09.2009 r.

12. Janik Mariusz. *Przełom w szukaniu szczepionki na HIV?* Dziennik Gazeta Prawna z dnia 25.09.2009 r.
13. *Jest skuteczna szczepionka na AIDS.* Dziennik Wschodni z dnia 25.09.2009 r.
14. *Kod HIV poznany.* Wiedza i Życie z dnia 01.09.2009 r.
15. Kościelniak Piotr. *Słaby punkt wirusa.* Rzeczpospolita z dnia 04.09.2009 r.
16. Kościelniak Piotr. *Szczepionka, w którą nikt nie wierzył.* Rzeczpospolita z dnia 25.09.2009 r.
17. Kościelniak Piotr. *Szczepionka, w którą nikt nie wierzył.* Życie Warszawy z dnia 25.09.2009 r.
18. *Krótko mówiąc.* Polska z dnia 26.09.2009 r.
19. Leciejewska Agnieszka. *Pytaj naszych specjalistów.* Przyjaciółka z dnia 03.09.2009 r.
20. *Liczby ważne i niepoważne.* Dziennik Wschodni z dnia 11.09.2009 r.
21. Lister Sam. *Pierwsza skuteczna szczepionka na AIDS.* Polska z dnia 25.09.2009 r.
22. Lister Sam. *Odkryto skuteczną szczepionkę na AIDS.* Polska –Dziennik Bałtycki z dnia 25.09.2009 r.
23. Lister Sam. *Nowa szczepionka na HIV daje nadzieję..* Polska –Dziennik Bałtycki z dnia 25.09.2009 r.
24. Lister Sam. *Pierwsza skuteczna szczepionka na AIDS.* Polska –Gazeta Krakowska z dnia 25.09.2009 r.
25. Lister Sam. *Pierwsza skuteczna szczepionka na AIDS.* Polska – Głos Wielkopolski z dnia 25.09.2009 r.
26. Lister Sam. *Pierwsza skuteczna szczepionka na AIDS.* Polska – Dziennik Zachodni z dnia 25.09.2009 r.
27. Lister Sam. *Pierwsza skuteczna szczepionka na AIDS.* Polska – Dziennik Łódzki z dnia 25.09.2009 r.
28. Lister Sam. *Szczepionka na AIDS.* Polska – Gazeta Wrocławska z dnia 25.09.2009 r.
29. Łoziński Bogumił. *Homoseksualizm nie jest normą.* Gość Niedzielny z dnia 13.09.2009 r.
30. Mach Zbigniew. *Sukces szczepionki przeciwko HIV to mały krok w walce z tą zarazką.* Polska z dnia 26.09.2009 r.
31. Magdziarz-Orlitz Joanna. *Bielactwo.* Beauty Forum z dnia 01.09.2009 r.
32. *Magia liczb.* Forum z dnia 21.09.2009 r.
33. Moskal Wojciech. *Szczepionka przeciw HIV wreszcie działa.* Gazeta Wyborcza z dnia 25.09.2009 r.
34. *Nauka w skrócie.* Gazeta Wyborcza z dnia 04.09.2009 r.
35. Nowicka Anna. *Tętnicze nadciśnienie płucne.* Medycyna dla Ciebie z dnia 01.09.2009 r.
36. Nowicki Maciej. *Kapitalizm marzeń.* Newsweek z dnia 27.09.2009 r.
37. Orłowska Milena. *AIDS, czyli masz problem.* Gazeta Wyborcza – Mazowsze z dnia 24.09.2009 r.
38. Palfi Dorota. *Zdrowie zaszyfrowane w zębach.* Żyjmy dłużej z dnia 01.09.2009 r.

39. *Pierwsza skuteczna szczepionka przeciw AIDS*. Super Nowości z dnia 29.09.2009 r.
40. *Program XIII Festiwalu Nauki*. Gazeta Wyborcza-Warszawa z dnia 12.09.2009 r.
41. *Przełom w walce z AIDS*. Nowiny z dnia 25.09.2009 r.
42. Sikorski Kazimierz. *W Rosji ludzie mrą jak muchy*. Polska-Dziennik Łódzki z dnia 07.09.2009 r.
43. *Szczepionka na AIDS*. Kurier Szczeciński z dnia 25.09.2009 r.
44. Szymborski Krzysztof. *Od RNA do DNA*. Polityka z dnia 26.09.2009 r.
45. Tumiłowicz Bronisław. *Homeopatia leczy czy szkodzi*. Przegląd z dnia 13.09.2009 r.
46. *Udane testy szczepionki na HIV*. Metro z dnia 25.09.2009 r.
47. *Wciąż w fazie testów*. Gazeta Lubuska z dnia 29.09.2009 r.
48. Wenner Melinda. *Leki, które mijają się z celem*. Świat Nauki z dnia 01.09.2009 r.
49. Wieliński Bartosz. *Hitler, Stalin i Saddam w kampanii przeciw AIDS*. Gazeta Wyborcza z dnia 07.09.2009 r.
50. *Wielki przełom w walce z AIDS*. Express Bydgoski z dnia 25.09.2009 r.
51. Wierzbicki Piotr. *Afrykański wyścig z czasem*. Przegląd Sportowy z dnia 10.09.2009 r.
52. *Wstrzykuje perfumy, by walczyć z AIDS*. Nowiny z dnia 22.09.2009 r.
53. *Zgoda na badanie na HIV? Po co?* Rzeczpospolita z dnia 16.09.2009 r.
54. *Zgoda na badanie na HIV? Po co?* Życie Warszawy z dnia 16.09.2009 r.
55. *Zrób test, żeby urodzić zdrowe dziecko*. Gazeta Lubuska z dnia 01.09.2009 r.